A°. 1837. N°. 131.

# ARNHEMSCHE COURANT.

Woensdag den 1 November.

Deze Courant, die genegeld 3 maal in de week wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, is, voor den prijs van ƒ 12 in het jaar, bij alle Boekverkoopers en Postkantoren in het Rijk te bekomen. — Voor Buitengewone Couranten of Bijlagen wordt den geabonneerden niets afzonderlijk in rekening gebragt.

FRANKFORT, den 28sten October.

Men schrijft uit Keulen: Volgens bijzondere berigten uit Luik, zou de Belgische regering, afgeschrikt door de menigvuldige zwarigheden, welke het terrein aanbiedt, gezind zijn om de voorgenomene spoorlinie over Verviers op te geven, en den ijzerweg van Luik over Herve, volgens anderen over Gulpe, naar de Pruissische grenzen te rigten. Indien de spoorlinie over Verviers, die, naar men beweert, den bouw van 4 of 5 tunnels vorderen zou, werkelijk opgegeven wordt, dan mag men aannemen, dat die over Gulpe de voorkeur bekomen zal, daar dezelve zeer weinig terrein-zwarigheden oplevert. De ijzeren weg zou dan bij Vaels op het Pruissische grondgebied uitloopen, ten gevolge waarvan ook de weg van Aken naar de Belgische grens eene andere rigting bekomen zou.

— Men schrijft uit Berlijn: De Keizer van Rusland bevindt zich, luidens de laatste tijdingen uit Odessa, midden op het krijgstooneel in Tscherkessië. Wel is waar zijn alle maatregelen genomen; inzonderheid werden er zoo veel Kosakken en andere troepen tot escorte ingescheept, dat de Keizer niet ligt een ongeluk krijgen kan.

— De adjudant van den Koning der Nederlanden, de heer *Omphal*, die het treurberigt van het overlijden der Koningin, hetwelk hij hier heeft aangebragt, ook aan Keizer *Nikolaas* overbrengen zou, vertoeft nog hier, vermits men niet met juistheid weet, waar den Russischen monarch op dit oogenblik aan te treffen.

BADE.

*Offenburg*, 23 *October*. De wijnoogst heeft heden eenen aanvang genomen; de kwaliteit valt minder uit dan men verwachtte; namelijk: witte Laubenlinder 55 gr., witte Thannweger 55 gr., roode Thannweger 75 gr., roode Laubenlinder 75 gr., half roode en half witte Spitalberger 65 gr.

BERLIJN, den 27sten October.

Van den 25sten tot den 26sten zijn hier 7 personen aan de cholera ziek geworden, en 5 gestorven.

— Te Posen neemt de ziekte mede snel af. Gedurende de vier dagen, van den 19den tot den 23sten, zijn aldaar slechts 60 menschen ziek geworden, en 35 gestorven. Den 23sten bleven er nog 142 zieken in behandeling.

DENEMARKEN.

Volgens eenen brief uit Koppenhagen, heerscht er sints eenige dagen eene ongewone drukte in alle regerings-kollegiën. De nieuw bearbeide wets-ontwerpen der standen, zoude het onderwerp der beraadslagingen uitmaken, en men meent, dat de meeste derzelve in dit jaar den Koning ter onderteekening in den Staatsraad zullen voorgelegd worden. Slechts die standelijke zaken, waarbij de Deensche en Schleswig-Holsteinsche belangen in botsing komen, zouden nog wat langer vertraagd kunnen worden.

LONDEN, den 29sten October.

De tijding der bemagtiging van Konstantine heeft hier een diepen indruk gemaakt, en geeft stof tot velerlei aanmerkingen tegen de fransche politiek. Sommige dagbladen herinneren dat, toen *Karel X.* de expeditie tegen Algiers uitrustte, de hertog *van Wellington*, op zijn aanzoek om ophelderingen wegens de plannen voor de toekomst, van het Hof der Tuilerien de stellige verzekering ontvingt, dat het expeditieleger naar Frankrijk zou wederkeeren, zoodra men van den Dey vergoeding wegens de aangedane beleedigingen had bekomen, en dat het tegenwoordig Fransch Gouvernement die verzekering meermalen sedert 1830 had herhaald. In weerwil daarvan, voegen die bladen er bij, vestigt Frankrijk zich langs hoe vaster in Afrika, breidt er zijne overwinningen nog gedurig uit, en heeft zich nu, indien het *Achmet*-bey niet spoedig in zijn bewind herstelt, een vast punt op de zuidkust der Middellandsche Zee verworven, dat de waarde van het bezit van Malta voor de Engelschen aanmerkelijk zou verminderen.

PARIJS, den 28sten October.

De beroemde schilder *Horace Vernet* is door den Koning belast geworden met het vervaardigen van eene schilderij, voorstellende de overwinning van Konstantine, en is gisteren derwaarts afgereisd, om op de plaats zelve zijne schets te maken.

— Gisteren is een buitengewoon koerier van Petersburg aangekomen, met depêches voor het ministerie van buitenlandsche zaken.

— Sedert eenigen tijd wordt eene kompagnie ligte infanterie te Vincennes geoefend in het schieten met de karabijn en in het te voet volgen der ruiterij. Deze exercitiën schijnen volkomen aan de verwachting voldaan te hebben, en dienvolgens heeft het ministerie van oorlog besloten om een bataljon op te rigten, onder den naam van jagers-tirailleurs van Afrika, dat met karabijnen gewapend zal worden, op eene bijzondere wijze gekleed en uitgerust, en een draagbaar kampements-toestel zal bekomen, naar de nieuwe uitvinding van den chef d'escadron *de Courtigis*.

— Te Madrid zijn de verkiezingen ten voordeele der bewegingspartij uitgevallen. Er is een decreet uitgevaardigd, waarbij een termijn van drie maanden voor het afleggen van den eed aan de constitutie toegestaan en tevens bepaald wordt, dat elk, die binnen dien tijd dezen eed niet gedaan heeft, beschouwd zal worden als niet tot de Spaansche natie te behooren.

— Volgens eene telegrafische depêche heeft *Espartero*, na het gevecht van Huerta del Rey, zijnen marsch over Espea naar Ontaria voortgezet, waar hij den 15den was. Hij had een grooten voorraad granen gevonden, die don *Carlos* achtergelaten had.

Don *Carlos*, die overhaast naar Quintanar de la Sierra gevlugt is, heeft order gegeven om zijne troepen zamen te trekken. Te Saragossa had men vernomen, dat hij den Ebro zou overgetrokken zijn.

ARNHEM, den 29sten October.

Men schrijft uit Leyden:

Gisteren avond werd alhier onder voorzitterschap van den Hooggel. heer *A. A. van der Boon Mesch*, gehouden eene openbare vergadering der Leydsche afdeeling van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Nijverheid. In dezelve werden door den voorzitter, na het houden eener redevoering, namens de maatschappij twee gouden medailles uitgereikt: de eene aan den heer *W. A. Bake*, voor de inzending der beschrijving, teekeningen en het model van eenen molen, geschikt om beenderen te breken, ten behoeve van den landbouw, en de andere medaille aan den heer *W. Langelaan*, voor de inzending van uitmuntend sumac-leder, van inlandsche schapenvellen vervaardigd en in ons vaderland en buitenslands geschikt gekeurd en gebezigd als grondstof voor het marokijn-leder.

## *Mengelwerk.*

### Het antwoord der Staten-Generaal op de Troonrede.

Indien wij bij de beoordeeling der Troonrede onze hoop te kennen gaven, dat het antwoord der Staten-Generaal belangrijk zijn zou, dat daar hetgeen er in verzwegen mogt worden, nadruk door hetgeen men er in vorderde, gevoeld zoude worden, — nu dat antwoord is aangeboden, mogen wij niet verbergen de gewaarwordingen, die deszelfs lezing en overweging bij ons deden ontstaan.

Er waren gapingen, gewigtige gapingen in de Troonrede..... Zij zweeg van eene herziening der grondwet en zij deed het dus voorkomen, alsof de staatsregeling van het Koningrijk der Nederlanden moest en kon blijven, zoo als die was voor de vernietiging van dat rijk. Zij zweeg van eene vermindering van uitgaven, en zij scheen dus voor te staan het behoud van den tegenwoordigen stand van zaken, en dus ook van de geheele gewapende magt, van den staat van beleg in *Noord-Braband* en van de daaraan verbondene inundatiën. Zij sprak eindelijk wel van de jongste stappen, ter vereffening van het Belgische vraagstuk gedaan; doch wanneer zij betreurde de spanning, die voor *Nederland* uit derzelver vruchteloosheid voortvloeide, liet zij het onbeslist, of die stappen geheel in het belang van Nederland bleef het volstrekt onzeker, of daarbij uitsluitend was beoogd het belang van Oud-*Nederland*; en zoo ja, hoeverre men door de gedane stappen tot het hoofddoel genaderd was?

Zijn nu door de vertegenwoordiging in haar antwoord, ten aanzien dezer gapingen, zoo al geene bepaalde verlangens, geene stellige begeerten, dan ten minste blijken gegeven eener zeer billijke ongerustheid? Of is het gansche antwoord niet veeleer een bloote weerklank der troonrede, en schijnt de vertegenwoordiging alzoo niet integendeel te beämen de onzekerheid der aangewezen belangen?

Ten aanzien der betreurde spanning ter zake der geschillen met *België*, laten de Staten-Generaal zich uit in deze bewoordingen: « Het smart ons, dat wij nogmaals zijn teleur gesteld in de hoop op eene vereffening van het Belgische vraagstuk en op de afdoening van geschillen, wier spoedig einde eene klimmende behoefte voor het Vaderland is geworden. De verzekeringen, ons door Uwe Majesteit gegeven, dat Hoogstdezelve op alle middelen en gelegenheden aandachtig blijft om tot de gewenschte beëindiging te geraken, waren ons daarom hoogst aangenaam. De Staten-Generaal verlangen vurig, dat Uwer Majesteits pogingen weldra met eenen goeden uitslag mogen worden bekroond. Met belangstelling zien wij de openingen te gemoet, ons door Uwe Majesteit omtrent den gang der staatkundige gebeurtenissen toegezegd."

Voorzeker, wij zouden deze betuigingen van smart over *teleurgestelde* hoop op eene algeheele vereffening, van vreugde over de gegeven verzekeringen van *gevestigde* aandacht op alle middelen van *gewenschte* beëindiging, van een *vurig* verlangen naar eenen goeden uitslag van eventuële pogingen daartoe, en van belangstelling eindelijk in de toegezegde openingen; ...... wij zouden die betuigingen in allen deele als voldoende toejuichen, indien zij *voor het eerst* werden geüit en dus op derzelver invloed volkomen kon worden vertrouwd.

Nu evenwel die betuigingen reeds van 1831 af, en dus gedurende *zes* achtereenvolgende jaren, zijn uitgebragt; — nu zij nimmer eenig ander gevolg hebben gehad dan eene staatkundige mededeeling, die, terwijl zij meermalen geheel of ten deele voor de natie moest blijven een geheim, nimmer tot eenige uitkomst leidde, maar integendeel eene nog sterkere verwikkeling en eene nog grootere onzekerheid veroorzaakte; — nu eindelijk vele bezwaren, die men vroeger gelegen waande in de 24 artikelen, of niet meer bestaan, of althans zeker door het *status quo* niet zijn opgeheven; — nu mogten, nu konden de Staten-Generaal wel hebben aangenomen eene houding, die min of meer van hunne vroegere verschilde, die meer paste aan hunne zending.

Willen de Staten-Generaal eene beëindiging, en meenen zij daarop in het belang der natie te moeten aandringen; dan moeten zij ook van oordeel zijn, dat zij mogelijk is, en dat zij moet tot stand komen, wanneer de regering ze *ernstig* beöogt en verlangt. De wijs *hoe* en *waarop* moet dan aan de Staten-Generaal bekend zijn; want wat helpt het, smartelijk te zijn aangedaan, vuriglijk te verlangen, en met belangstelling uit te zien, indien die smartelijke aandoeningen niet kunnen worden gelenigd, die vurige verlangens niet kunnen worden vervuld, en die belangstellende uitzigten niet naar behooren kunnen worden bevredigd?

Doch indien dan de Staten-Generaal moeten geöordeeld worden te weten, *hoe* en *op welken voet* eene vereffening der Belgische geschillen zou kunnen plaats hebben, waarom dan niet in ronde taal dien weg bepaaldelijk aangewezen? Waarom niet in groote trekken aangeduid, *hoe* en onder *welke* voorwaarden eene erkenning van *België* en een verdrag met hetzelve, aan hun Edel Mogenden zouden welgevallig wezen? — Waarom, zoo het niet anders kon, niet formeel aangedrongen op eene aanneming der 24 artikelen?

Laat ons hopen en vertrouwen, dat, — nu wederom het uitzigt was geopend op inlichtingen, die men misschien welstaanshalve niet *a priori* wilde miskennen, — alleen het oogenblik niet geschikt is toegeschenen, om den aangewezen weg der openhartigheid en der bestemdheid in te slaan. Laat ons niet vooruit loopen de houding, die welligt zal kunnen worden aangenomen, nadat de toegezegde staatkundige mededeelingen zullen hebben plaats gehad, en wederom geene uitkomsten zullen hebben opgeleverd? — Misschien zal dan de gaping worden aangevuld, die thans in het antwoord der Staten maar al te zeer in het oog valt. Voor 's hands willen wij daarom niet onderstellen, dat de Kamers zich, ter verantwoording van den gang van zaken, solidair met het ministerie hebben verbonden.

Is daarom, de aangewezen klagte, hoe zonderling ook, niet volstrekt ontmoedigend, daarentegen het stilzwijgen der Kamers nopens een zoo gewigtig belang; — *de herziening der Grondwet*?

In uw antwoord op de Troonrede van 1831, Edel Mogende Heeren! — een antwoord, met *eenparige* stemmen aangenomen, — meendet gij het stilzwijgen, omtrent deze belangrijke aangelegenheid, ook toen in de Troonrede bewaard, te moeten afbreken. — « *Sire*, — zoo was de taal der Staten, — « *Sire, het Nederlandsche volk heeft behoefte aan de eindelijke regeling zijner buitenlandsche betrekkingen, zoowel als aan de herziening zijner staatkundige instellingen, ten gevolge der afscheiding van België* " (1). Ei lieve, Edel Mogende Heeren! is nu in 1837 *geene behoefte meer*, hetgeen er eene was in 1831? Zou het ook te veel zijn geweest, indien er thans door u ware gesproken geworden van eene *meer en meer dringende* behoefte? Of meent gij welligt, Edelmogende Heeren! dat de natie hare gehoor- en gezigtsorganen heeft verloren, nu er door U Edelmogenden, omtrent de vervulling eener *behoefte*, die gij eenmaal *erkend* hebt, is in acht genomen een diep stilzwijgen?

Het is waar, niet alleen nu, maar ook in 1832, en in 1833, en in 1834, en in 1835, en in 1836 (zegge gedurende *vijf* jaren) hebben de Staten-Generaal van deze erkende behoefte eveneens gezwegen; maar is er dan in zes jaren tijds iets voorgevallen, dat zou hebben verhinderd op hare voldoening te blijven aandringen, en zelfs er toe mede te werken?

Het is waar, in den zomer van 1831 was voorgevallen de roemrijke tiendaagsche veldtogt, en misschien werkte toen daarvan de indruk op de stemming der Staten-Generaal, welke bij hetzelfde antwoord zeiden: « *trotsch te zijn, te vertegenwoordigen een volk, dat zich met zelfgevoel verhefte onder de volken van Europa; dat bereid was, voor vrijheid en onafhankelijkheid alle krachten in te spannen; dat, lang getergd en verongelijkt, gegronde aanspraak maakte op de spoedige en volledige erkenning zijner regten, en op de billijke regeling zijner belangen, en dat met welwillendheid had gedaan en nog deed, groote opofferingen* " (2). Maar hebben dan de *behoeften*, de *gegronde aanspraken*, de *verdiensten* der natie opgehouden te bestaan, omdat de eervolle gewaarwordingen der Staten in 1831 na dien tijd geheel schijnen te zijn uitgedoofd? Of zijn de Kamers sedert 1831 minder bevoegd geworden, om de regten der natie voor te staan en hare belangen te doen gelden?

Toen de Staten-Generaal in 1831 op de Troonrede geantwoord hadden, las men in een staatkundig blad van dien tijd (3): « de natie heeft reden, om zich over de houding der vertegenwoordiging te verheugen......" Het had echter wel gelijk, er bij te voegen: « de tijd zal leeren, in hoeverre hare toekomstige houding aan de aangenomene zal beantwoorden." Thans zeggen wij, de tijd heeft inderdaad dat maar al te droevig geleerd. Het is bijna, alsof de schrijvers van het aangehaalde blad reeds toen een voorgevoel er van hadden, dat de Staten-Generaal zich niet zouden gelijk blijven. Immers zouden zulks doen vermoeden de volgende redeneringen van hetzelfde blad, die wij nuttig oordeelen te herinneren. « Waarlijk" — zoo leest men in hetzelve — « waarlijk de vertegenwoordiging heeft dure pligten te betrachten en groote stappen te doen, om zich de achting des algemeens te blijven verzekeren. In het tegenwoordige moet zij het verledene doen vergeten — .... Aan beloften en woorden kan op den duur niet worden gehecht.... De teleurstelling is dezelde, van wien die kome. Verwachtingen te openen, zonder die te vervullen, beteekent *niets*; en de woorden, *het volk heeft behoefte aan de eindelijke regeling zijner buitenlandsche betrekkingen, zoowel als aan de herziening zijner staatkundige instellingen*, zijn ijdele klanken, indien er van de Staten-Generaal zelve geene voorstellen uitgaan, wanneer het Ministerie in dit opzigt mogt in gebreke blijven... Wij kunnen ons althans niet verbeelden, dat de vertegenwoordiging zoo weinig prijs zou stellen op het behoud van het karakter en het wezen harer instelling, die medebrengen, spoedig en zoo tijdig mogelijk te voorzien in hetgeen, waaraan het algemeen door haar wordt erkend behoefte te hebben."

Wij achten alle uitweiding over deze aanhaling overbodig. Dat ieder veilig de al of niet gegrondheid beoordeele der daarin vervatte stellingen. De toepassing op de tegenwoordige stemming der Kamers volgt van zelve!

Het is bekend, dat het antwoord der Staten-Generaal, in 1831, in zoo verre minder gunstig ontvangen is, als door Z. M., na de aanbieding van hetzelve, is te kennen gegeven, « *dat de regeling onze binnenlandsche staats-aangelegenheden* Hoogstdeszelfs aandacht niet ontglipte, maar dat de voordragten daartoe eerst dan met vrucht zouden kunnen geschieden, wanneer de buitenlandsche zouden geregeld zijn" (4).

Indien evenwel Z. M. moet worden geoordeeld, niet geheel nutteloos van raadslieden te zijn omgeven, en tot dat einde, ook naar de voorschriften der grondwet, de hoofden te benoemen der ministerieele departementen, — dan moet en mag Zijner Majesteits antwoord alleen worden opgenomen als eene meening, gegrond op de denkwijze van de raadslieden der kroon, en niet als de bepaalde wil en begeerte van Z. M. — Trouwens, het konde dat ook anders mogelijk zijn, daar toch sin 1830 aan de Staten-Generaal de vraag is voorgelegd; *of de grondwet behoorde te worden gewijzigd?* daar die vraag toen bereids bevestigend is beantwoord; daar ook reeds in Februarij 1831 door Z. M. is benoemd eene commissie tot *herziening der grondwet*; daar immers die commissie heeft uitgebragt haar verslag omtrent den

(1) *Staats-Courant* van 29 October 1831.

(2) Zie de aangehaalde *Staats-Courant*.

(3) De *Standaard*, No. 73.

(4) Zie de aangehaalde *Staats-Courant*.

opgedragen last; en daar dat alles geschied is, zonder dat er (zoo als gebleken is) op de regeling der buitenlandsche aangelegenheden eenig uitzigt bestond.

Zonder dus de Koninklijke gezindheid of zelfs de Koninklijke meening te krenken, konden de Staten-Generaal mede na 1831, en ook nu, met bescheidenheid opkomen tegen den verkeerden waan, waarin de raadslieden der kroon, in strijd met 's Konings eigene vorige handelingen, verkeerden; en wie twijfelt er aan, of Z. M. zou dan bij zoodanige bescheidene en rondborstige betuiging liever aan de begeerte hebben voldaan van de vertegenwoordigers der natie, dan aan de blijkbaar verkeerde raadgevingen van Hoogstdeszelfs ministers?

Wij hebben gemeend, dit een en ander bepaaldelijk te moeten opmerken, om te doen zien, dat er niets oneerbiedigs, niets onvoegelijks in zou zijn gelegen geweest, indien de Staten-Generaal ook na 1831 wederom met nadruk op de vervulling der door Hun Edel Mogenden aangewezen behoefte hadden aangedrongen.

Integendeel *nu* is het, even alsof er geene genoegzame vertrouwelijkheid bestond tusschen al de takken der wetgevende magt; even alsof er geen volkomen gemeen overleg aanwezig ware; want, naar de houding, thans door de Kamers aangenomen, zou men bijna geneigd zijn het er voor te houden, dat eene zeer ongegronde vrees voor eene bepaalde weigering, om aan de verlangens der vertegenwoordiging te voldoen, haar tot zwijgen zou hebben gebragt.

De schijn zelfs daarvan had immers behooren vermeden te worden! Of is het geene miskenning der Koninklijke welwillendheid, om in de behoeften der natie te voorzien, wanneer de vertegenwoordigers des volks die behoeften niet meer durven voorhouden? Of legt het geen wantrouwen aan den dag ten aanzien der Koninklijke liefde jegens eene natie, die zoo vele bewijzen van gehechtheid heeft gegeven aan den Vorst, die haar naar constitutionele vormen regeert, als het ware de vooronderstelling te verwerpen, dat die liefde den Koning niet reeds alleen zou bewegen, om de billijke wenschen van de ingezetenen te vervullen?

Ja zelfs, al ware het zoo, dat het antwoord, in 1831 door Z. M. aangaande de herziening der grondwet gegeven, Hoogstdeszelfs personele denkwijze deed kennen, is dan het stilzwijgen der in een *ander* begrip staande vertegenwoordiging geene blijkbare miskenning der mogelijkheid, om door overtuigende redenen van de uitgedrukte Koninklijke meening terug te brengen? — Berustte bovendien, — ook al heerschte bij de vertegenwoordiging deze geest van miskenning, — op de leden der Kamers niet *onvoorwaardelijk* de verpligting, om *het algemeen belang met al hun vermogen te bevorderen?* Zweren zij dat zelfs niet bepaaldelijk naar den eed, dien zij bij de aanvaarding hunner waardigheid, volgens de grondwet, moeten afleggen? En brengt de gehoudenheid tot de vervulling der plegtige belofte niet de verpligting mede, om, is het noodig, zelfs tot voor den troon de waarheid open te leggen?

Onderstellen wij ook eindelijk, dat inderdaad de herziening onzer staatkundige instellingen moest worden uitgesteld tot na eene regeling der geschillen met *België*: wat zal daarvan dan het gevolg zijn? — Het zal zijn, dat, hoe lang die vereffening ook mogt uitblijven in onze inwendige huishouding van staat alles zou moeten blijven bij het provisionele, onbestemde en alleen door den drang der omstandigheden gewettigde. Kan dat intusschen, terwijl er bij de regering geen uitzigt hoegenaamd op schikking bestaat, de bedoeling zijn? Zou de natie b. v., indien er in geene vijf en twintig jaren, of in geene halve eeuw, eenige vereffening der Belgische geschillen tot stand kwam, dan ook nog een vierde of de helft eener eeuw naar de herziening harer staatkundige instellingen geduldig moeten blijven wachten? Wij kunnen het ons niet diets maken, dat de wetgevende magt in dit ongerijmde denkbeeld zoude verkeeren. — Voorzeker, het ware dan beter geweest, nooit van eenige herziening te gewagen, en steeds den schijn te vermijden, alsof daaraan in goeden ernst gedacht ware!

Terwijl wij de gemaakte beschouwingen aan het oordeel onderwerpen van het lezend publiek, hebben wij intusschen uit het antwoord der Staten Generaal voor ons zelve afgeleid deze gevolgtrekkingen:

1o. Dat, wanneer, na de toegezegde mededeelingen en bij de beraadslaging over de begrooting, door de Staten geene meer afdoende houding zal worden aangenomen, de tegenwoordige stand van zaken met alle deszelfs lasten en bezwaren op nieuw met zekerheid voor een geheel jaar is gevestigd.

2o. Dat, zoo de Staten, van 1832 af tot nu toe, aan den gang van zaken geene bepaalde meer gunstige wending hebben kunnen geven, er geene reden kan bestaan, waarom zulks in het volgende jaar, in het daarnavolgende jaar en zoo voorts, niet evenzeer het geval zal zijn. — En

3o. Dat de behoefte aan eene vertegenwoordiging niet bij trappen, maar regelregt door de natie verkozen, en van hare gezindheid ten eenen male afhankelijk, ook door de aangenomen houding der Staten-Generaal wederom volkomen wordt buiten twijfel gesteld en bevestigd.

Ook deze gevolgtrekkingen bevelen wij der ernstige overweging onzer lezers aan.

## Nog iets ter gelegenheid van de Troonrede (1).

De groote vraag in onze huishouding is de van den kant van sommigen opgeworpene bewering, dat de troonrede of Koninklijke aanspraak, of hoe men die rede heeten mag, eigenlijk aan geene discussie kan onderworpen worden, dat des Konings woorden niet mogen beoordeeld worden. Van ons gevoelen is echter het meerderdeel der bevolking, die het daarvoor houdt, dat de aanspraak, waarmede, krachtens artikel 100 der grondwet, de zitting der Staten-Generaal wordt geopend, eigenlijk 's Konings woorden niet zijn, maar alleen het manifest der regering, door de ministers opgemaakt, en door den Koning ten blijke van goedkeuring uitgesproken. Zelfs in *Frankrijk*, waar men, sedert de bekende September-wetten, somtijds niet zeer kiesch was in het uitmeten der vrijheid, wordt de openings-rede der vertegenwoordiging vrij-uit beoordeeld, alhoewel ieder weet dat Koning LODEWIJK PHILIPS de hand in de regering heeft; en in dat land bestaat minder vrijheid, dan wettig ons hier in het land toekomt (2); wettig, want door zekere maatregelen, die niet goed verdedigd kunnen worden voor een onbevangen publiek, wordt aan dat regt belemmering toegebragt. — In de troonrede is er nog al het een en ander, dat meer de bijzondere aandacht verdient: en wel in de eerste plaats, hetgeen onzen staatkundigen toestand aanbelangt. Nog altijd verkeert het lieve Vaderland in die nijpende en pijnigende onzekerheid, die als een worm aan den levensader des lands knaagt; «de jongste door de regering beproefde stappen, tot vereffening van het Belgische vraagstuk, hebben de bedoelde werking niet gehad." De minister van buitenlandsche zaken zal de vergadering daaromtrent inlichten. Zullen die inlichtingen wederom, even als de laatste maal, geheim gehouden worden voor de geheele natie, om alleen de zekerheid te behouden, dat men niet verder dan in het vorige jaar gevorderd is? Als men de lange lijst der Nederlandsche beurs-effekten naziet, dan beeft men van angst; want waar moet alles van daan komen, om interest en lasten op te brengen? Gelukkig staan de zaken goed in *Oost-Indië*, en dat maakt dat de geldmiddelen van het Moederland daardoor verbeterd worden; maar als dat waarlijk het geval is, zou men dan niet oneindig beter doen, om het kostbare van het op voet van oorlog houden van het leger en der marine, en van den staat van beleg der grens-vestingen en het geïnundeerd houden der landen in die streken achterwege te laten, en den daardoor gewonnen schat te besteden tot amortisatie der schuld? Of zal men nu aan de Tweede Kamer, die uitdrukkkelijk de vorige keer gezegd heeft, dat zij *voor de laatste maal* die buitengewone credieten toestond, komen zeggen, *België* versterkt zijne legermagt? Heeft dan de Belgische minister niet dezer dagen gezegd aan de Belgische Kamer, dat de dreigende houding van *Holland* de vermeerdering van het budget noodig maakte; maar dat men bij eene afdoening van zaken zulks in rekening zal brengen? — Hoort men het wel? *België*, voor hetwelk, sedert den opstand tot zoolang als het *status-quo* duurt, ons land de geheele schuld mag betalen, zal het ons land in rekening brengen, dat door de dreigend blijvende houding van *Holland* deszelfs budget verhoogd wordt? Hoe moet dat verstaan worden? Want met bijna dezelfde redenen verdedigt de regering hier te lande eene verhoogde uitgave voor oorlog en marine. Of zal, nu de Staten-Generaal *voor de laatste maal* die fondsen toegestaan hebben, men weer zonder voorafgaande crédiet-wet dien staat van oorlog volhouden, en naderhand komen zeggen: het is noodzakelijk geweest. Of heeft dit niet reeds plaats gehad, zoo dat de Staten-Generaal hebben moeten te goed doen de onkosten voor oorlog en marine van vorige dienstjaren? Het ligt ons nog in het geheugen, dat men in de Staten-Vergadering de zaak ook zóó beschouwd heeft. — Waaraan zijn de driemaal honderd duizend gulden besteed, ten vorigen jare toegestaan voor de voorbereidende behoeften der regterlijke organisatie? Hoe komt het, dat de lang afgewerkte vier wetboeken (3), nog niet gedrukt en verkrijgbaar gesteld zijn? Zal de regterlijke organisatie, (waarvan de behoefte dagelijks meer en meer gevoeld wordt) die zoo lang verwachte organisatie eindelijk komen? «Er bestaat gegronde hoop, dat in den loop van het volgend jaar deze in volle werking zal worden gebragt." — Dat is tamelijk onbestemd, en toch zullen op de begrooting wel wederom, met den aanvang van het administratieve jaar, de gelden daarvoor uitgetrokken zijn; eene hoop, hoe gegrond ook, is op verre na geene zekerheid; het is zelfs niet eens eene verwachting, en de loop van het volgend jaar zijn volle twaalf maanden, die, gevoegd bij het trimester, er vijftien uitmaken. Dat onbestemde zou minder in het oog loopen, als er nog niet met meerder ongewisheid gesproken werd van de werkzaamheden der commissie tot de redactie der wetboeken. Het is te wenschen, dat de Tweede Kamer, bij de discussie van het adres of der begrooting, den wensch te kennen geeft, dat dit tijdstip van invoering der organisatie der regterlijke magt, bij koninklijk besluit stellig bepaald worde; de aanneming of verwerping van het budget zal misschien voor vele leden daarvan niet minder afhangen, als van het verminderen der uitgaven voor oorlog en marine. Het is toch meer dan tijd, dat er een eind kome aan dien toestand; en schoon er niet zoo bij uitstek te roemen valt, hoe men het zoekt te kleuren, op het voortreffelijke der

(1). Ofschoon reeds een artikel over de Troonrede geleverd hebbende, wilden wij echter dit ingezonden stuk niet ter zijde leggen. *Redactie.*

(2). De Redactie laat deze bewering geheel voor rekening van de Schrijver.

(3). Hier schijnt de geachte inzender zich te vergissen: het burgerlijke wetboek is gedrukt en verkrijgbaar gesteld; buiten dit zijn er geen vier wetboeken afgewerkt, [illegible] wijzigingen bezig is.

nieuwe aanstaande Nederlandsche wetgeving, waaraan nu reeds drie en twintig jaren gearbeid is, en waarvan het wetboek van strafregt *in petto*, nog wel een groot aantal jaren wegnemen zal; zoo zijn er te veel belangen, die onder dat ongelukkig uitstellen lijden, en die naar eenen Hoogen Raad niet minder dan naar den onafhankelijken stand der geheele regterlijke magt verlangen, dan dat die invoering niet met den meesten aandrang moet gevraagd en bekomen worden.

V. T.

## De hoek van den haard.

Elk volk heeft, even als elk individu, zijn stokpaardje, 't welk men slechts behoeft te noemen, om zijnen geest op te wekken. Even zoo heeft ook elk volk zijne oogenblikken, waarin het lucht aan zijne gevoelens geeft; een Franschman moet men zien in den Schouwburg, de Engelschen bij de verkiezingen, de Duitschers onder muziek en wijn, den Hollander aan den hoek van den haard. — Gij gelooft misschien, dat uw buurman, die in den stedelijken raad altijd met den burgemeester instemt, openbaar alle handelingen van het gouvernement goedkeurt, alle bedilling verfoeit en persoonlijk schijnt te haten allen, die zich aanmerkingen durven veroorloven tegen hetgeen van het hoog gezag komt, altijd in die stemming is en nooit kan zijn een opposant; — gij bedriegt u; zie hem, of liever hoor hem brommen aan den hoek van den haard, en gij zult geheel wat anders vernemen.

« De pijp is uit, het bankroet is voor de deur; denkt men, dat wij, jaar in jaar uit, zulke belastingen kunnen opbrengen; acht gulden voor een anker wijn, dat nog geen vier en twintig gulden kost, en nog eens twee, drie, vier gulden voor de stad, altijd meer en meer, nooit minder; ... en zoo is het met alles Een derde gaat aan belastingen weg en dan nog het successie-regt, dat, na eenige overgangen, den geheelen boel naar de schatkist sleept, of liever door de schatkist verslonden wordt, want dat is het vat der Danaïden. Alles loopt er door.... Enfin, het zal mijn tijd wel duren, maar onze arme kinderen?" — Zoo spreekt uw ministeriële buurman en openbare lofredenaar, aan den hoek van den haard! — Gij kent misschien den Heer ....., een ijverige kerkganger, vriend van Dominé *A.* en Dominé *B*, en alle Ouderlingen van de kerk, — hoor hem toch in 's hemels naam niet aan den hoek van den haard! *Hieronymus* houdt zedelijke verhandelingen, schrijft zedelijke verhalen, maakt zelfs zedelijke fabels, — maar aan den hoek van haard, — hoor dáár eens wat hij vertelt van zijn' Studenten tijd, en let eens wel op, hoe versch hem de snakerijen nog in het geheugen liggen, en gij zult u weldra overtuigen, dat de Studententijd van den zedemeester nog niet voorbij is. De Hollander zet zich in eene plooi, 'tzij hij ga naar den raad, 'tzij hij ga naar den schouwburg, 'tzij hij ga naar de kerk of naar een bal; hij plooit zijn gezigt, hij plooit zijn gevoel, hij plooit zijne hersenen, — maar aan den hoek van den haard is hij een waarheids-zoon. Ik besluit er uit, dat men alom en altijd vuur dient te hebben, en onze Edel Mogenden — in plaats van ver van den haard op hooge zitbanken lange redevoeringen te houden, — voortaan zullen dienen te keuvelen, .... waar? aan den hoek van den haard! Dan, maar ook eerst dan zal de meerderheid, wat zeg ik, de meerderheid, op twee na, der geheele Kamer zeggen, een einde aan het Belgisch geschil of neen, *neen*, NEEN; tegen, *tegen*, TEGEN.

### *Het Staatsregt in Nederland, vooral in betrekking tot de Kerk en de Handelingen der Regering, ten opzigte der Afgescheidenen nader toegelicht:*

Wordt met belangstelling gelezen. De regering heeft in den heer APPELTERE eenen warmen verdediger van hare handelingen; maar daar de zaken van godsdienst of kerk, door alle eeuwen heen, met warmte zijn bestreden en verdedigd, zoo mogen wij betwijfelen, of de heer APPELTERE wel evenmin vrij gebleven is van overdrevene stellingen, als de heer GROEN VAN PRINSTERER in zijne aanvallen tegen de handelingen der regering, en of hier niet in vele opzigten van toepassing is de door den eerstgenoemde gebezigde stelling: *qui nimis probat, nihil probat*

Pag 14 wordt de godsdienstigheid der regering betoogd en dat de Zondag niet op eene ergerlijke wijze zoude worden ontheiligd.

Is dit betoog niet nutteloos? Kan de regering als zoodanig godsdienstig zijn? Zoo zij zulks is, tot welke secte behoort dan de regering? (1) Of belijdt zij de leerstellingen van al de secten, van wier leden zij het algemeen hoofd is? Dit laatste zoude eene strijdigheid zijn; dan zoude zij gelijktijdig den Christus als God vereeren, als mensch aannemen, en verloochenen.— Het eerste, als tot eene secte behoorende, kan zij zijn, maar dan is er eene godsdienst van staat, en dit is niet overeenkomstig de grondwet en Nederlands instellingen.

Aan de personen, die thans met de regering belast zijn, wordt de godsdienstige stemming niet betwist, integendeel dezelve in ruime mate toegekend; — maar de regering, als zoodanig, kan niet godsdienstig, kan niet ongodsdienstig zijn; de godsdienst of de kerk van den staat gescheiden, ligt buiten hare bemoeijingen; — alle gezindheden, die burgerlijke regten uitoefenen of begeeren uit te oefenen, zijn als zoo vele *corpora moralia* onder hare zorg en toeverzigt geplaatst, en daarover regeert zij als over alle bestanddeelen, die den staat uitmaken.

« De heiliging van den Zondag is door eene wet van 1814 gewaarborgd: die wet is nooit meer in toepassing gebragt", — is verder de stelling van den geachten schrijver.

(1) Volgens de Redactie zou eene regering godsdienstig kunnen zijn, zonder tot eene bepaalde sekte te behooren. Alwie eene Godheid erkent, zijne handelingen zoodanig poogt in te rigten als hij Haar welgevallig oordeelt, en dat gevoel bij anderen poogt te kweeken en te bevorderen is godsdienstig; veel meer dan hij, die, zonder godsvrucht in het hart, met een schijnheilig gelaat, in de eene of andere kerk formulieren gaat zitten naprevelen, of luisteren naar zedelessen, wier betrachting hij zich gaarne toeschrijven ziet. *Red.*

Die wet is van 1814, dus vroeger dan de constitutie van 1815. De constitutie van 1814 was minder mild in de begrippen van godsdienstige vrijheid. De Souvereine Vorst moest zijn van het gereformeerd geloof, eene bepaling, die zwarigheid had doen ontstaan in de vergadering der notabelen tot de aanneming van de grondwet, en waarvan het explicatoir besluit van 1814 mogelijk het gevolg was. Eene groote klasse van ingezetenen had toen weinig of geen deel aan de regering; het waren de christelijke gezindheden, die de regering uitoefenden; — de Joden waren gewend door vroegere vernederingen hun gevoelen te smoren en zich als getolereerden te beschouwen. In die omstandigheden werd de wet van 1814 voor de toen bestaande bestanddeelen van *Nederland*, uit eene zucht tot terugkeer tot oude godsdienstige begrippen vastgesteld.

De toevoeging van de zuidelijke provinciën maakte andere grondwettige bepalingen noodzakelijk: — de volle afscheiding van kerk en staat werd weder bevestigd, en het hoofd van den staat, even als ieder staatsburger, in zijne godsdienstige begrippen vrijheid gelaten en aan alle gezindheden gelijke bescherming verzekerd.

Nu zal het wel aan geen' twijfel onderhevig zijn, dat de joden eene godsdienstige gezindheid (*communion*) uitmaken en als zoodanig gelijke bescherming moeten genieten, en dat mitsdien de dag hunner godsdienstige bijeenkomsten evenmin mag worden gestoord als die van andere gezindheden, zoo dat de wet ook deze moet beschermen of voor hen, in opzigt tot andere gezindheden, onverbindend zijn.

De wet van 1814 is dus als vervallen te beschouwen. Zij konde ook nooit, bij de ineensmelting der beide groote deelen van het rijk, het karakter van wet blijven houden, omdat zij niet, evenmin als de grondwet, waarvan zij een gevolg was, voor al de ineengesmoltene deelen verbindend was, en daardoor de algemeene verbindelijkheid, het karakteristieke van wetten, miste, en dus als wet verviel.

Eene tweede stelling, dat de afscheiding doet verliezen de aanspraak op de goederen van het *corpus morale*, kan insgelijks als te veel behelzende worden aangemerkt; als men zich afscheidt met afstand van zijne regten, dan is dit waar; maar wanneer men zich afscheidt met reserve of behoud zijner regten, wordt derzelver verlies betwijfeld, of het moet waar zijn, dat alle afscheiding uit algemeene corporatiën regten en verpligtingen doet ophouden, en dat *België*, zich *facto* afscheurende, daardoor ook ontslagen zoude zijn van al de verpligtingen, die op het vroeger bestaan hebbende Koningrijk der Nederlanden rusten, en dit zullen de aanhangers der regering toch niet willen toegeven.

Verder.

« Art. 290 *et seqq.* van het wetboek van strafregt waren nog de voorschriften, die men in acht behoorde te nemen en welke opgevolgd moesten worden in opzigt tot godsdienstige bijeenkomsten."

De grondwet waarborgt de vrijheid van alle godsdienstige meeningen. Zoo men die in zich zelve besluit, was die waarborg onnoodig: de gedachten zijn vrij en daarover is men alleen aan zijn geweten en aan God verantwoording schuldig. Maar het woord *opinion*, begrip of meening, sluit in zich het vermogen van mededeeling zijner gedachten over godsdienstige onderwerpen aan zijne evenmenschen, aan God, in vereeniging met anderen, en dit is gewaarborgd door de grondwet, onbeperkt, zonder getal van personen, en dit doet art. 290 *et seqq.* voor zoo verre het de *opinions religieuses* betreft, vervallen.

De vereenigingen tot de godsvereeringen zijn geoorloofd en deze mogen niet worden tegengegaan. — Vormt men wereldlijke associatiën tot het uitoefenen van burgerlijke regten, tot het verkrijgen van eigendommen, — die associatiën staan onder het hooge gezag der regering; en hebben die verderfelijke strekkingen voor de maatschappij, dan moeten die geweerd worden; bedekt men die onder godsdienstige sluijers, — dat blijft hetzelfde; maar zoo lang het resultaat geene misdaad is, niet bij de wetten verboden, dan is er geene overtreding. De bijeenkomsten tot zuiver godsdienstige oogmerken zijn gewaarborgd, en naar veler oordeel niet onder het bereik van de strafwet.

De geachte schrijver zegt pag. 88, « het is onwaar, het is laster, wanneer men beweert, dat de regering immer den wil zoude hebben gehad, om de afzonderlijke vestiging der afgescheidenen te verhinderen."

De vraag kan dus zijn: is het beweerd? Zoo het niet beweerd is, waartoe dient dan de ontkentenis, de aantijging van laster? Is het beweerd door den heer GROEN, — dan wordt hij als een lasteraar der regering aan het publiek aangeklaagd door een' ambtenaar, in hooge betrekking bij het ministerie van justitie; bij een ministerie, dat het openbaar ministerie onder haar gezag heeft; bij een ministerie, dat de wet weet, hoe den laster te straffen en te beteugelen; bij een ministerie, waarvan een ambtenaar de kracht der bepalingen van art. 290 verdedigt en derzelver toepassing tegen geringeren en minder aanzienlijken dan de heer GROEN; Of mag men den heer GROEN, die gezegd wordt het gouvernement te lasteren, niet te dier zake vervolgen? Waarborgen hem tegen de vervolgingen zijne betrekkingen met ambtenaren van het publiek ministerie? Of is de strafwet alleen eene bedreiging tegen minderen, en ontoepasselijk op de hoogere standen? Daarvoor beware ons de algoede God! En dit kwaad zoude erger zijn dan al de gevolgen, die eene levendige verbeelding zich van de handelingen der afgescheidenen voorstelt. Maar neen: de heer GROEN heeft dit niet beweerd om daarmede het gouvernement te belasteren. De warmte van den geachten schrijver en zijne groote gehechtheid aan de daden van het bestuur hebben hem die uitdrukking doen ontglippen, en men mag ook deze stelling even als de vorigen als overdreven beschouwen.

§ § §.

### *Correspondentie.*

De brief van onzen *bestendigen lezer*, alsmede het fraaije stuk van den heer V. zullen worden geplaatst.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.